

Bona nit(ALDC, VIII, 1861. *Bona nit*)

Bona nit és una “fórmula de salutació usada durant la nit, especialment quan hom s’acomiada fins al dia següent” (DIEC); en mall. es distingeix aquesta expressió de *bon vespre*, utilitzada com a salutació de qui arriba a un lloc de nit; *vespre* deriva de VĚSPĚRU o VĚSPĚRE ‘caiguda de la tarda; estel de l’horabaixa’, en cat. ‘primeres hores de la nit; fosca que apareix en pondre’s el sol’, d’aquí l’ús de l’expressió *bon vespre* referida al moment d’arribada d’algú en una visita, quan encara no és fosc o comença la nit, en oposició a *bona nit* que es diu en prendre’n comiat; notem com a der. de *vespre*, *vesprà* (*xe, que bona vesprà tenim* ‘quin temps més bo que fa’ 164). *Nit* prové de NŌCTE, a través de [nujt] > [nwit] i pèrdua de [w] potser per influència de contextos com *de *nuit i de dia* > *de nit i de dia*.

Bona nit coneix les següents var.: *buna nit*, pròpia del ross., amb tancament de la [o] (< [ɔ] seguida de nasal) en [u]; *bora nit* (var. rara *buara nit* 119), per dissimilació de nasals (compareu la variació de *bona* en la salutació “*bora nit i bona hora, d’aquí demà, si Déu vol*” 44, *bora nit i tapa’t* 60, com a ús humorístic), amb la var. *borra nit* 121, 126; *boa nit* 167; *Déu ens do bona nit* 64 (*bona nit que Déu nos do*); *bon nit* 165, per síncope vocàlica; aquestes darreres

alteracions estan condicionades generalment pel discurs ràpid, descuidat. El mall. distingeix *bona nit tenga* 84 (en som testimonis d’aquest ampli ús) adreçat a persones de nivell econòmic alt o de prosàpia, oposat al simple *bona nit* (o *bon vespre*) referit a un tractament igualitari. No falten en la franja fronterera interferències castellanes com *buenas notxes* 87, 93, 94, 100, simplement *buenas* 189, o, semiadaptat, *buena nit* 94. En relació amb ‘part final del dia’ es troben *bones tardes* 86, pseudocatalanitzat en *bona tarda* 89 i potser en *bona tard* 138 (cf. mapa 1319), a més del gal·licisme *bon suar* 5, 14 (← fr. *bon soir*).

Finalment, la salutació pot estar mancada de referència temporal (*déu-vos-guard* 25, *déu-us-guard* 25) o referir-se a un desig de bon descans (*a dormir* 163; *que duermas bé* 94 ← cast.).

Bona nit es manifesta com una unitat estesa a tot el domini lingüístic, amb algunes realitzacions fonètiques (*buna nit*, al nord; *bora nit*, en discurs ràpid aquí i allà) i la diferenciació semàntica pròpia del mall., *bon vespre*.

Són mots normatius *bona nit* i *bona nit i bona hora*, des del DG₁, 1932.

